

การจัดการคุณภาพการศึกษาแบบฟินแลนด์

THE FINNISH EDUCATION QUALITY MANAGEMENT

พรณวสา สมิธ¹ ปกวัตต์ สมิธ² และสุบิน ยुरารัช³
Panwasa Smith¹, Pakawat smith², and Subin Yurarach³

^{1,2}หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม
³ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{1,2}Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Sripatum University

³Research Facilitation and Development Center, Sripatum University

E-mail: smith_pakawat@yahoo.com

Received: January 22, 2022

Revised: July 21, 2022

Accepted: July 27, 2022

บทคัดย่อ

การปฏิรูปการศึกษาฟินแลนด์ ได้รับการผลักดันอย่างจริงจังในช่วงทศวรรษ 1990 ระบบการศึกษาที่คุณภาพสูงเป็นผลมาจากนโยบายด้านการศึกษา สังคมที่มีประสิทธิภาพ การที่รัฐบาลฟินแลนด์มุ่งเน้นให้ทุกโรงเรียนทั่วประเทศมีหลักสูตรเป็นเอกภาพ และมีนโยบายด้านความเสมอภาคเป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะด้านสวัสดิการแห่งรัฐที่ระบุให้ประชากรฟินแลนด์ได้รับการศึกษาทุกระดับชั้นโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ฟินแลนด์กำหนดให้มีมาตรฐานการปฏิรูปการศึกษาแบบรอบด้าน ได้แก่ การวัดผลการสอนของครู ความเท่าเทียมทางการศึกษาตามหลักมนุษยธรรม และพัฒนาการศึกษาให้เป็นเครื่องมือยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ประชาชน ซึ่งเป็นการนำวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ มาใช้โดยตั้งเป้าหมายผลลัพธ์ทางการศึกษา คือ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ความร่วมมือและภาวะผู้นำ ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ เข้าใจความแตกต่างและมีกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม ทักษะการใช้และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี, ทักษะทางอาชีพและการเรียนรู้, มีคุณธรรมและระเบียบวินัย

ปัจจัยความสำเร็จของการปฏิรูปของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ ได้แก่ ความเสมอภาคและการมีการศึกษาของประชาชน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม คุณค่าของครู บรรยากาศที่ผ่อนคลาย บริการสาธารณสุข และคุณลักษณะของคนฟินน์ เป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้มุ่งประเด็นที่การแข่งขันเพื่อทำคะแนนหรือเกณฑ์การวัดผลทางตัวเลขอย่างที่ผ่านมา แต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่วัยรุ่นเพื่อความเป็นพลเมืองของโลก การพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีโอกาสในการวิเคราะห์และเข้าถึงการมีส่วนร่วมของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพื่อให้มองเห็นความไม่ยุติธรรมและความสำคัญของการแสวงหาความยุติธรรมในสังคม การศึกษาของฟินแลนด์ไม่เพียงเป็นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนและผู้คนในสังคม แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาประเทศ

ให้ดียิ่งขึ้นในทุกด้าน เช่น ระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถแข่งขันในระดับโลก มีการทุจริตต่ำมาก ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีวิถีชีวิตที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ

การจัดการคุณภาพการศึกษาฟินแลนด์ พัฒนาการนิยม การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

Finnish education has been reformed in the 1990s, a high-quality education system was driven by effective social education policies. The Finnish government's focus on all schools across the country has a unified curriculum. And there is an equality policy at the forefront of education reform, especially in the state welfare of which the Finnish population can receive free education at all levels. Finland has set standards for all-round education reform, namely the measurement of teaching. Education equality according to humanitarian and develop education as a tool to enhance people's lives. This is the application of the active learning to 21st century skills learning method by setting goals for educational outcomes as follows: critical analytical thinking, innovative creativity, collaboration and leadership, communication and media literacy, differential and cross-cultural thinking, utilization and technological literacy, technological skills career and learning, virtuous, and disciplined.

The success factors of Finland's educational reform are: equality and education of the people, equity and fairness, teacher's values, relaxing environment, public service, and attributes of the Finns. The goals of the current education organization are not centered on scoring or numerical benchmarking issues as in the past. Rather, it prepares students for global citizen. Developing students to be citizens who are focused on fairness in society. An effective justice-oriented citizen requires an opportunity to analyze and thus contribute to society. Economy and politics to discern the injustice and the importance of seeking justice in society. Finnish education is not just a system of quality education for young people and people of society. But it also affects the development of the country for the better in all areas, such as the economy that is competitively at "A globally competitive economy", low corruption level, "population well-being" and have a sustainable quality way of life.

Keywords

Quality Management of Finland Education, Progressivism, Sustainable Development

บทนำ

หากกล่าวถึงระบบการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับทั้งการจัดการหลักสูตรและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประเทศฟินแลนด์เป็นประเทศลำดับต้น ๆ ที่จะปรากฏชื่อขึ้นมาทันที สาเหตุที่ทำให้ประเทศฟินแลนด์ได้รับการยอมรับมากกว่าระบบการศึกษาจากประเทศอื่น ๆ เนื่องจากฟินแลนด์กำหนดให้ครูผู้สอนต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จึงจะสอบใบประกอบวิชาชีพอาจารย์ผู้สอนได้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 จากนั้นระบบการศึกษาของฟินแลนด์ได้รับการปฏิรูปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ วอลลิน กล่าวว่า โครงการการปฏิรูปการศึกษาของฟินแลนด์ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษที่ 1970 ระบบการศึกษาภาคบังคับในฟินแลนด์ได้รับการผลักดันอย่างจริงจังในช่วงทศวรรษที่ 1990 ระบบการศึกษาคุณภาพสูงที่ภาครัฐจัดให้ประชาชนนั้น เป็นผลมาจากนโยบายด้านการศึกษาและด้านสังคมที่มีประสิทธิภาพ จนทำให้ผลการประเมินการรู้วิทยาศาสตร์ การรู้คณิตศาสตร์ และการรู้การอ่าน ตาม Programme for International Student Assessment หรือ PISA มีค่าเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มประเทศพัฒนาแล้วด้วยกัน หลักการคิดแบบฟินแลนด์มองว่า การลดจำนวนเวลาเรียนในโรงเรียน ลดการบ้านและลดการสอบสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้มากกว่าการเรียนด้วยชั่วโมงเรียนที่ยาวนาน (Wallin, 2018)

การศึกษา คือ เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาชาติ ในการปฏิรูปประเทศจึงต้องเริ่มด้วยการปฏิรูปการศึกษาเสียก่อน (Areekul, 2016) การปฏิรูปการศึกษาฟินแลนด์ ได้รับการผลักดันอย่างจริงจังในช่วงทศวรรษ 1990 ระบบการศึกษาที่คุณภาพสูงเป็นผลมาจากนโยบายด้านการศึกษาสังคมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการนำวิธีการเรียนรู้ Active Learning to 21st Century Skills มาใช้ (Wallin, 2018) โดยเน้นการเรียนการสอนเพื่อสร้างทักษะโดยไม่ใช้เนื้อหาจากรายวิชาเป็นตัวตั้ง แต่ประยุกต์ใช้การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ วิธีการหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยม ก็คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแนวทางของสะเต็มศึกษา (STEM: Science, Technology, Engineering, Mathematics) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยไม่เน้นเพียงการท่องจำสูตรหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือสมการการคำนวณทางคณิตศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาจะฝึกให้ ผู้เรียนรู้จักวิจิตคิด การตั้งคำถาม แก้ปัญหา และสร้างทักษะ การหาข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้จัก นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ตามสาขาต่าง ๆ มาบูรณาการความรู้เข้าด้วยกันเพื่อมุ่งเน้นการแก้ปัญหาสำคัญ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Chanunan, 2017)

การที่ฟินแลนด์เล็งเห็นแผนการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ถือเป็นนโยบายการเมืองที่ฟินแลนด์ ให้ความสำคัญมากที่สุด ปัจจุบันโมเดลการพัฒนาการศึกษาของฟินแลนด์กลายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศซึ่งเป็นที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับทั่วโลก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันฟินแลนด์ ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีดีไซน์ในสายเลือดโดยในปี ค.ศ. 2012 เฮลซิงกิเมืองหลวงของฟินแลนด์ ได้รับคัดเลือกจากสมาคมออกแบบอุตสาหกรรมนานาชาติ ให้เป็น เมืองหลวงแห่งการออกแบบของโลก (World Design Capital) การออกแบบถือเป็นศาสตร์ ที่เน้นการใช้กระบวนการคิดจึงส่งผลต่อยอดให้ฟินแลนด์สามารถสร้างสรรค์ระบบการศึกษาและการวิจัยที่ได้การยอมรับว่าดีที่สุดในโลก การที่รัฐบาล

ฟินแลนด์มุ่งเน้นให้ทุกโรงเรียนทั่วประเทศมีหลักสูตรเป็นเอกภาพ และมีนโยบายด้านความเสมอภาคเป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะด้านสวัสดิการแห่งรัฐที่ระบุให้ประชากรฟินแลนด์ได้รับการศึกษาทุกระดับชั้นโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การศึกษาภาคบังคับ ระบบ 9 ปีสำหรับนักเรียนอายุ 7-16 ปีในโรงเรียนของรัฐจัดหาอาหารกลางวันฟรีให้กับนักเรียนอีกด้วย ฟินแลนด์กำหนดให้มีมาตรฐานการปฏิรูปการศึกษาแบบรอบด้าน ได้แก่ การวัดผลการสอนของครู ความเท่าเทียมทางการศึกษาตามหลักมนุษยธรรม และพัฒนาการศึกษาให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ประชาชน

การบริหารจัดการหลักสูตรของฟินแลนด์

การศึกษาฟินแลนด์ที่เราให้ความสนใจและเราอาจยังไม่เข้าใจโดยละเอียดว่าสาเหตุใดระบบการศึกษาของประเทศนี้จึงโดดเด่นจนกลายเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาที่หลายประเทศนำมาปรับใช้ควบคู่กับระบบการศึกษาของตนเอง แม้กระทั่งประเทศไทยด้วยก็ตาม จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD-PISA) สำรวจ พบว่า นักเรียนในช่วงอายุ 15 ปี ของฟินแลนด์ทำคะแนนนำสูงสุดในความสามารถด้านการอ่านและวิทยาศาสตร์ และได้อันดับสองด้านคณิตศาสตร์ และการแก้ปัญหาถือว่าติดอันดับสูงใน 3 สาขาหลัก เช่นเดียวกับนักเรียนจากประเทศเกาหลีใต้ และสิงคโปร์ (Wallin, 2018) โดย ภาววรรณ ธนาเลิศสมบูรณ์ (Thanalertsomboon, 2020) ได้ให้ข้อมูลในบทความของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาว่า World Economic Forum และองค์กรอิสระ NJ MED (New Jersey Minority Educational Development) ยกย่องให้เป็นประเทศที่มีการศึกษาดีที่สุดในโลกด้วยสถิติประชากรอายุเกิน 15 ปีที่สามารถอ่านหนังสือออก 100% และสถิติประชากรส่วนใหญ่พูดได้มากกว่า 1 ภาษา เช่น ภาษาสวีเดน ภาษาอังกฤษ ภาษาเยอรมัน เป็นต้น (Thanalertsomboon, 2020)

ในปี 2005 คณะกรรมาธิการชุมชนยุโรปได้เสนอทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเสนอให้กับประเทศสมาชิกทั้งหมดในปี 2016 โดยรัฐสภาและสภายุโรป ซึ่งหลักการนี้ได้ถูกนำมาปรับใช้ในแผนปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเช่นเดียวกัน ได้แก่

1. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ (Analytical Thinking, Critical Thinking and Problem Solving)
2. คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
3. ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership)
4. ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ (Communication Information and Media Literacy)
5. ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding)
6. ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Computing and ICT Literacy)
7. ทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้ (Career and Learning Skills)

8. มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย (Compassion)

ประชากรในประเทศฟินแลนด์จะมีจำนวนประมาณ 5 ล้านคน เมื่อเทียบกับขนาดเนื้อที่ของประเทศที่มีขนาดใหญ่มาก เหตุผลหลักที่ทำให้ประเทศฟินแลนด์สามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้นั้นเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ด้านความสามารถในการอ่านและการใช้ภาษาของประชาชน Haag (2020) ได้กล่าวถึงความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์ของคนฟินนีว้ในการประชุมความร่วมมือทางวิชาการของศูนย์วิชาการวินด์เซอร์(ประเทศไทย) ร่วมกับมหาวิทยาลัยตุรกุว่า ฟินแลนด์มีความโดดเด่นด้านงานออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ระดับโลกอย่าง มารีเม็กโก (Marimekko) ที่ก่อกระแสความนิยมมาตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และอัลวา อัลโต (Alva Alto) นักออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่ชนะรางวัลการออกแบบโลกมาได้จากโต๊ะไม้ที่ใช้ 2 ขากับ 2 ล้อเป็นตัวรับน้ำหนัก (Haag, 2022) นอกจากนี้ยังมีเกมยอดนิยมที่มียอดดาวน์โหลดมากที่สุดอันดับโลกอย่างวิดีโอเกมแองกรีเบิร์ด (Angry Bird) ยังต้องกล่าวเพิ่มเติมถึง ด้านคุณภาพและปริมาณผลลัพธ์ในการทำงานที่สูงมากเมื่อเทียบกับชั่วโมงการทำงานที่น้อยกว่าชาติอื่น ๆ หรือแม้แต่ศักยภาพในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีที่หลายคนไม่เคยรู้ว่า ฟินแลนด์คือผู้ออกแบบและผลิตซอฟต์แวร์ให้กับบริษัทระดับโลกที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อาทิ ลิฟท์โดยสารสำหรับตีกระฟ้าย่าง โคนเน (Kone) ซอฟต์แวร์ระบบนำร่องและการสื่อสารจากโนเกีย (Nokia) มาจนถึงนวัตกรรมด้านการศึกษาและสารพัดเทคนิคการเรียนการสอนที่กลายเป็นสินค้าส่งออกของฟินแลนด์ภายในเวลาอันสั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปาสี ซอห์ลเบิร์ก พบว่า ความสำเร็จด้านการศึกษาของฟินแลนด์เป็นผลมาจากนโยบายการศึกษาที่ยั่งยืนและแตกต่างอย่างชัดเจนจากวิธีคิดในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศอื่น ๆ (Sahlberg, 2016) ระบบการศึกษาที่ได้ผลเป็นเลิศนี้ทำให้ประเทศฟินแลนด์มีความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอโดยสะท้อนให้เห็นผ่านลักษณะ 4 ประการ ต่อไปนี้ 1) ระดับการศึกษาของประชากรวัยผู้ใหญ่สูงขึ้น 2) ความเสมอภาคทางการศึกษากระจายตัวในวงกว้าง 3) นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นโดยวัดจากผลประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนระดับนานาชาติ และ 4) การใช้ทรัพยากรบุคคลและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Areekul, 2016)

การบริหารจัดการหลักสูตรของไทย

การบริหารหลักสูตรจะมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและเกณฑ์ในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และมีการกำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนในระดับชั้นเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และภาษาต่างประเทศ โดยมาตรฐานการเรียนรู้ นั้น เป็นดังทิศทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ดังนั้น มาตรฐานการเรียนรู้จึงถือเป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยใช้ระบบการประเมินภายในและการประเมินภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับชาติ การทดสอบระดับเขตพื้นที่ ที่จะเป็นตัวบ่งชี้สำคัญว่าสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ จากที่กล่าวข้างต้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ครูผู้สอนและผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตร จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานเป็นอย่างดี

ปัจจัยความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์

ฟินแลนด์ประสบความสำเร็จในการปฏิรูประบบการศึกษาที่มีความโดดเด่นในหลายมิติ ซึ่งรัฐบาลได้มุ่งปฏิรูปเพื่อพลิกโฉมการศึกษาที่ยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาของฟินแลนด์ดำเนินการมาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1970 และได้รับการผลักดันอย่างจริงจังในช่วง 1990

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (ปรับปรุงจาก Areekul, 2016)

ขบวนการปฏิรูปการศึกษาระดับโลก (GERM)	โมเดลฟินแลนด์ (Finnish Model)
การแข่งขันระหว่างโรงเรียน	ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน
การเรียนรู้ที่กำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	การเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละคน
เน้นความรู้ด้านการอ่านเขียนและคำนวณ	เน้นการพัฒนาผู้เรียนในองค์รวม
มาตรฐานความรับผิดชอบโดยอิงจากผลสอบ	การมอบหมายความรับผิดชอบที่มีฐานมาจากความเชื่อใจ
การเลือกโรงเรียน	ความเสมอภาคของผลลัพธ์

จากตารางจะเห็นได้ว่านโยบายการศึกษาและหลักการปฏิรูปถูกออกแบบขึ้นอย่างเด่นชัดและเป็นรูปธรรม โดยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิรูปของขบวนการปฏิรูปการศึกษาระดับโลก หรือ Global Education Reform Movement: GERM ยังเห็นภาพที่กระจ่างชัดว่า ระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้ประชาชนฟินแลนด์ได้ในมาตรฐานที่สูงนั้น สืบเนื่องมาจากการวางนโยบายด้านการศึกษาและด้านสังคมที่มีประสิทธิภาพ และคงมองข้ามเรื่องการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ได้ เนื่องจากการพัฒนาที่มีพลวัตเชิงบวก การประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนนั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารเพื่อการปฏิรูป สอดคล้องกับแนวคิดของคลอเดียร์ วอลลิน ซึ่งสรุปประเด็นที่ส่งเสริมความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาของฟินแลนด์ ได้แก่

1. ความเสมอภาคและการมีการศึกษาของประชาชน (Equality and Education of the people) ปาสี ซอห์ลเบิร์ก กล่าวว่า “การรู้หนังสือเป็นกระดูกสันหลังของวัฒนธรรมฟินแลนด์” การเข้าถึงการศึกษาอย่างเปิดกว้างและเสมอภาค จึงเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคส่งผลให้อัตราเด็กเล็กเรียนกลางคืน โรค้อวัน และการตั้งครุภในวัยรุ่นน้อยลง (Sahlberg, 2016)

2. ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม (Equity and Fairness) นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกันเรียนรวมกันในห้องเรียน รัฐจัดบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษาฟรีให้แก่ประชาชน มีอาหารกลางวันและบริการดูแลสุขภาพและทันตกรรมฟรี มีนักจิตวิทยาและครูคอยส่งเสริมด้านพัฒนาการ นอกจากนี้รัฐยังจัดลำดับความสำคัญ

ในการจัดการสวัสดิการว่าผู้ใดเหมาะสมที่จะได้รับสวัสดิการประเภทใด และเร่งด่วนเท่าไร การจัดหาและสนับสนุนสวัสดิการมาจากแหล่งภาษีขนาดใหญ่ของฟินแลนด์ที่รัฐกำหนดระดับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและกำหนดภาษีมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการสูง กว่าประเทศไทยมากเกือบเท่าตัว

3. คุณค่าของครู (Teacher's Values) ครูสอนหนังสือเพียงวันละ 4 ชั่วโมง ทำให้มีเวลาเตรียมการสอนนำความรู้ที่มีอยู่กลับมาใช้ใหม่ และมีเวลาใส่ใจเด็กนักเรียนมากขึ้น รวมทั้งครูมีรายได้และเงื่อนไขการทำงานดีมาก ทำให้คนฟินน์มีสถิติเลือกเรียน “ครุศาสตร์” มากที่สุด เห็นได้ชัดว่าประเทศฟินแลนด์ตีค่าของความรู้ทางศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ว่ามีความสำคัญ คณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะได้รับงบประมาณในการพัฒนามากมายเพื่อให้แน่ใจว่าสถาบันอุดมศึกษาจะผลิตครูคุณภาพป้องกันความต้องการครูในระบบการศึกษาของประเทศ

4. บรรยากาศที่ผ่อนคลาย (Relaxing Environment) โรงเรียนในฟินแลนด์สงบและไม่เป็นทางการ ไม่มีเครื่องแบบนักเรียน เด็กมีเวลาได้ใช้ชีวิตเป็นเด็ก ได้อยู่กับเพื่อน และได้ทำสิ่งอื่นที่ชอบทำ นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ไม่ต้องวิตกกังวลกับการสอบในช่วง 5 ปีแรกของการเรียนในโรงเรียน และในปีต่อจากนั้น นักเรียนจะถูกประเมินจากความสามารถในชั้นเรียน สิ่งสำคัญที่ครูต้องทำ คือ การช่วยนักเรียนให้เรียนรู้โดยปราศจากความกังวล และพัฒนาความสงสัยใคร่รู้ตามธรรมชาติของพวกเขา ไม่ใช่การสอบผ่าน

5. บริการสาธารณะ (Public Service) ฟินแลนด์เป็นสวัสดิการรัฐชั้นยอด และคนฟินน์มองว่า ระบบการศึกษาของรัฐเป็นบริการสาธารณะที่เขาควรได้รับ ทุกครอบครัวสามารถวางแผนว่าจะให้ลูกเข้าเรียนได้ตรงตามวัยที่เหมาะสมซึ่งหมายถึงอายุ 6 ปีขึ้นไป และสามารถศึกษาต่อได้สูงที่สุดจนถึงระดับดุษฎีบัณฑิตโดยไม่ต้องกังวลเรื่องค่าเล่าเรียนเนื่องจากทุกอย่างที่กล่าวมานี้สนับสนุนโดยเงินงบประมาณของรัฐบาลฟินแลนด์

6. คุณลักษณะของคนฟินน์ (Attributes of the Finns) ชาวฟินแลนด์เป็นคนที่มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีเป็นธรรมทางสังคม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ต่อสังคมรอบข้าง การออกแบบนโยบายด้านการศึกษาของฟินแลนด์ได้ประยุกต์แนวความคิดการปฏิรูปการศึกษาของนานาชาติและนำมาผสมผสานกับการบริหารประเทศแบบรัฐสวัสดิการโดยเน้นหลักการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ โดยหัวใจหลักของนโยบายกล่าวถึง นโยบายด้านการศึกษาที่นำไปสู่ความเป็นเลิศในเชิงระบบ จะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการกำหนดนโยบายและภาวะผู้นำที่ยั่งยืน

จากแนวคิดประเด็นที่ส่งเสริมความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาของฟินแลนด์ของคลอเดีย วอลลิน ที่กล่าวข้างต้นยังสอดคล้องกับทศรูปความสำเร็จด้านการศึกษาประเทศฟินแลนด์ของ ปาสี ซอห์ลเบิร์ก ซึ่งสรุปว่า 1) เบื้องหลังความสำเร็จประกอบด้วย ประเทศฟินแลนด์มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ทำให้มีความเท่าเทียมกันด้านการศึกษา 2) อาชีพครู เป็นอาชีพในฝันของเยาวชนในประเทศ 3) มีนโยบายทางการศึกษาที่เข้มแข็ง 4) ประชาชนมีความไว้วางใจโรงเรียน 5) ระบบการศึกษามีนโยบายที่ยั่งยืนและมีความมั่นคงทางการเมือง (Butkanyu, 2018)

ฟินแลนด์ดินแดนแห่งการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบการศึกษาแห่งความสุขของฟินแลนด์ประสบผลสำเร็จ คือ คุณภาพของบุคลากรครู โดยที่ตัวบ่งชี้ด้านความสำเร็จของครูมองได้จาก ครูในฟินแลนด์ล้วนเป็นคนที่มี

แรงจูงใจสูง (highly motivate) และมั่นใจในตัวเอง จากการได้เข้าร่วมอบรมการพัฒนาการศึกษา ในมุมมองนักการศึกษา ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตฟินแลนด์ประจำประเทศไทยในปี ค.ศ. 2019 ซึ่งบรรยายโดย ไคซา เวอรินเนน (Kaisa Vuorinen) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเชิงบวก (positive psychology) และการศึกษาเชิงบวกจากประเทศฟินแลนด์ อธิบายว่าสำหรับประเทศฟินแลนด์แล้ว ครูผู้สอนถือว่าเป็นหนึ่งในอาชีพยอดนิยม ค่าตอบแทนสูงและมีอัตราการแข่งขันสูงมาก ผู้ที่ต้องการเข้าเรียนหลักสูตรด้านศาสตร์การสอน (Pedagogy) ในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียมตัวในการประกอบอาชีพครูนั้น ต้องผ่านการทดสอบอย่างเข้มงวด และต้องเรียนอย่างต่ำ 5 ปีจนสำเร็จปริญญาโท เพื่อให้มั่นใจว่า ครูในโรงเรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้เชี่ยวชาญศาสตร์ที่ตนเองสอน แต่ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์การสอนอีกด้วย (Vuorinen, 2019) นอกจากนี้ยังยกตัวอย่าง การประชุม ISSE 2016 เนื้อหาและหัวข้อจะเน้นไปทางสะเต็มศึกษาและการจัดการเรียนรู้ การเสวนาวิชาการที่เป็นลักษณะของ Panel discussion ในหัวข้อ Curriculum Reform for Pre-school, Comprehensive School and High School in Finland เกี่ยวกับการปฏิรูปหลักสูตรสำหรับโรงเรียนในทุกกระดับของประเทศฟินแลนด์ ทำให้เห็นถึงแนวคิดและมุมมองด้านการปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ ที่มีความเป็นพลวัตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของบริบท และการปรับตัวด้านความพร้อมของครู เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูป การบริหารการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นการวัดผลด้วยการตัดเกรดคะแนน แต่สนใจที่จะพัฒนาเป้าหมายเชิงทักษะที่สามารถแก้ปัญหาในอนาคตได้จริงและผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ผ่านการปฏิบัติและปรับตัวตามปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานร่วมกัน มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิต และการทำงานเป็นอย่างมาก การอาศัยเพียงแค่องค์ความรู้และทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพออีกต่อไป ผู้เรียนจะต้องสามารถบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการเชื่อมโยงความรู้จากหลากหลายสาขาวิชาเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต ซึ่งที่กล่าวมานี้ เป็นมุมมองและเป้าหมายของการบริหารการศึกษาแบบฟินแลนด์ที่ทั่วโลกพยายามศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศตนเอง

การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

อรพรพรรณ บุตรกัตัญญ (Butktanyu, 2018) การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หรือ Phenomenon-Based Learning เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ว่าหมายถึง การนำเอาปรากฏการณ์จริงมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยศึกษาปรากฏการณ์ตามสภาพจริง (Authentic phenomena) แบบองค์รวมผ่านการบูรณาการข้ามวิชา ทำให้ข้อมูลและทักษะใหม่ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้เรียนศึกษาหัวข้อ (topic) หรือประเด็นเรื่อง (theme) มีคุณค่าต่อผู้เรียนในทันที เพราะผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานควรมีองค์ประกอบหลักอย่างน้อย 4 ประการ 1) ความเป็นองค์รวม 2) สภาพจริง 3) กระบวนการเรียนรู้ 4) ผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ศศิณีภูษณ์ สรรคบุรารักษ์ (Sankhaburarak, 2020) พบว่า การจัดการเรียนรู้ของประเทศฟินแลนด์จะเห็นว่า หากเราจะนำการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาปรับใช้กับบริบทประเทศไทยสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในมิติต่าง ๆ ว่าการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

จะสามารถเข้ากันกับธรรมชาติด้านการศึกษาของประเทศไทยได้แค่ไหน อีกปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นคือ เน้นการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Inter Disciplinary) โดยไม่แบ่งรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาทั่วไป และเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นสภาพจริง (ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรือปรากฏการณ์ที่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น) โดยในการเรียนรู้จะเน้นการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เช่น ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ ปัญหาเป็นฐาน เน้นให้นักเรียนได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ได้สังเคราะห์ความรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซลาฮิปสมาหิโต (Samahito, 2019) ได้พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นแนวการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงานและทักษะชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดและการแก้ปัญหาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยเตรียมเด็กปฐมวัยให้สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงและสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายในอนาคตได้อย่างดี รวมทั้งยังสอดคล้องกับ ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม (Chaiwon and Nugultham, 2021) ได้ศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นจริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประเด็นมุมมองที่หลากหลาย เป็นการเรียนแบบบูรณาการ ผ่านการตั้งคำถามนำไปสู่การหาคำตอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนจากห้องเรียนปกติไปสู่โลกของเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความคิดผ่านการใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง

ฟินแลนด์ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างมาก หลายประเทศทั่วโลกยึดถือแนวทางการพัฒนาของฟินแลนด์เป็นแบบอย่าง เพราะเห็นผลลัพธ์ที่ส่งผลให้ผู้คนในสังคมมีคุณภาพมากขึ้นอย่างยั่งยืน ด้วยแนวคิดที่ประสบความสำเร็จ ดังนี้ (Colagrossi, 2018)

- การศึกษาของฟินแลนด์ ไม่เน้นการสอบวัดผลการศึกษาจนถึงชั้นประถมปีที่ 4 เพราะมีความเชื่อว่าการอ่านหนังสือสอบทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการคิดสร้างสรรค์ โรงเรียนมีการจัดการประเมินความรับผิดชอบของเด็กแทนการตัดเกรดเพื่อวัดระดับคะแนนสอบ

- เด็กไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนในโรงเรียนจนถึงเกณฑ์อายุ 7 ปี คือการเข้าเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนด และเมื่อเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาจะมีระยะเวลาในการเรียนเพียง 4-5 ชั่วโมงต่อวันเท่านั้น

- การศึกษาของฟินแลนด์สนับสนุนให้นักเรียนใช้เวลาในการเล่นและเวลานอกห้องเรียน ในขณะที่เด็กคนอื่นๆจะให้ความสำคัญกับเวลาส่วนตัวของเด็ก โดยทุก ๆ การเรียน 45 นาทีเด็กจะมีสิทธิ์พักแบบส่วนตัว 15 นาทีตามกฎหมายด้วยความเชื่อว่าเด็ก ๆ สามารถเรียนรู้ได้ดี ผ่านการเล่นมากกว่าการเรียน และการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากเด็กได้ผ่อนคลายเป็นระยะ ๆ ในระหว่างการเรียนในแต่ละวัน

- ความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่รัฐบาลหน่วยงานเขตโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนในฟินแลนด์ไม่มีการแข่งขันหรือการจัดลำดับความสำเร็จของแต่ละโรงเรียน เพราะระบบการศึกษามีมาตรฐาน

เดียวกัน โดยที่ครูจะเป็นผู้สอนตามหลักสูตรและสามารถสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ได้แต่อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

- นักเรียนของฟินแลนด์ไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลหรือเดินทางเข้าตัวเมืองเพื่อเรียนในโรงเรียนชั้นดีตามแนวคิดของหลาย ๆ ประเทศ เนื่องจากทุกโรงเรียนในสังกัดรัฐของฟินแลนด์มีมาตรฐานเดียวกัน นักเรียนจึงเลือกไปเรียนโรงเรียนที่ใกล้บ้านที่สุด และมีเวลามากมายในการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

- ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับกระบวนการคัดเลือกครูเป็นอย่างมากและเข้มงวด โดยครูที่ฟินแลนด์ต้องมีคุณสมบัติหลายอย่างประกอบกัน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถในระดับปริญญาโท มีศีลธรรม รวมทั้งความรักและแรงบันดาลใจในการเป็นครู เพราะระบบการศึกษาของฟินแลนด์ โดยมีความเชื่อที่ว่า ครูที่มีความสุขในการทำงาน คือ ครูที่ดีและมีการกำหนดให้ครูมีชั่วโมงการสอนเพียงประมาณ 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เท่านั้น

- โรงเรียนในฟินแลนด์ได้รับการออกแบบให้มีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม เช่น จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งให้นักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ ได้มาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และพื้นที่นอกรอาคารในการออกมาพักผ่อน ทำกิจกรรมต่าง ๆ วิ่งเล่น สนทนากับเพื่อน

- สังคมฟินแลนด์ยอมรับการเรียนทุกสาย ไม่ว่าจะเป็นสายสามัญหรือสายอาชีพ และทั้งสองสายสามารถเรียนต่อมหาวิทยาลัยได้ การเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพเป็นเรื่องของการเลือกแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต และความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ของความรู้ที่เรียนมา มากกว่าการเลือกชื่อมหาวิทยาลัย คณะวิชาที่ยาก ๆ หรือแม้แต่สถานที่ตั้งของสถาบันการศึกษา

- โรงเรียนในฟินแลนด์ไม่มีการแบ่งโรงเรียนสำหรับเด็กหญิง หรือเด็กชาย ทุกโรงเรียนไม่มีการแบ่งแยกด้านใด ๆ ของนักเรียน นอกจากเกณฑ์อายุในแต่ละระดับชั้นของผู้เรียนเท่านั้น

- โรงเรียนในฟินแลนด์จะสอนจริยธรรมให้นักเรียนตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ โดยจัดให้เป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเข้าเรียนไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตามซึ่งสังเกตเห็นว่า การเรียนรู้ด้านจริยธรรมมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติต่อกฎของสังคมในประเทศและสังคมโลก

หากมองประเด็นสำคัญความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของฟินแลนด์ สิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งนั่นคือ เมื่อพิจารณาระดับความสำเร็จของการศึกษาต่อระดับระดับความเครียดของครูผู้สอนและนักเรียนซึ่งมีระดับต่ำมาก ทำให้ฟินแลนด์เป็นหนึ่งในประเทศที่นักเรียนมีผลการประเมินที่ปรากฏอยู่ใน Program for International Student Assessment หรือ PISA ดีกว่าเด็กในประเทศพัฒนาแล้วในกลุ่มองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาการเศรษฐกิจ หรือ OECD โดยเมื่อเปรียบเทียบระดับชั่วโมงการเรียนต่อสัปดาห์ต่อระดับความเครียด ระดับความสุข และระดับการคิดสร้างสรรค์แล้ว นักเรียนของฟินแลนด์มีชั่วโมงเรียนประมาณ 36-38 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือเฉลี่ย 6 ชั่วโมงต่อวันและมีระดับคะแนน PISA สูงใน 5 ลำดับแรกของโลกใกล้เคียงกับสิงคโปร์ แต่เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนที่สูงมากนี้กับระดับความเครียดที่ต่ำมาก ระดับความสุขที่สูงมาก รวมไปถึงระดับการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมแล้ว ยังไม่มีประเทศใดทำได้อย่างที่ฟินแลนด์ทำได้ทุกประเทศที่ทำคะแนนการสอบได้สูงติดอันดับโลกนั้น พบว่านักเรียนมีระดับความเครียดสูง ระดับความสุขต่ำ และระดับการคิดสร้างสรรค์ต่ำลงตามไปด้วย

สรุป

การศึกษาของฟินแลนด์ไม่เพียงเป็นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนและผู้คนในสังคม แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นในทุกด้าน อาทิเช่น ระบบเศรษฐกิจที่มีศักยภาพและความสามารถแข่งขันในระดับโลกมากขึ้น มีการทุจริตต่ำมาก ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีวิถีชีวิตที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomena-Based Learning) การเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่ศึกษากับศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในยุคดิจิทัล พัฒนาไปสู่การเป็นผู้สร้างความรู้และผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม (Butkanyu, 2018) เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวมุ่งเน้นในการใช้คำถามหรือกำหนดปัญหาเพื่อนำผู้เรียนไปสู่การค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงให้ผู้เรียนสังเกตด้วยมุมมองที่หลากหลาย ตามแนวทางการบูรณาการสืบเสาะแสวงหาความรู้ อีกทั้งผู้เรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งอยู่บนรากฐานของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Theory) ที่มุ่งเน้นการประเมินเชิงวิพากษ์ (Butkanyu, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับบทสรุปที่ว่า สภาพสังคมปัจจุบันส่งผลให้ประเทศฟินแลนด์ต้องทบทวนแนวทางการจัดการเรียนรู้ของประเทศตน ทั้งนี้ การที่ฟินแลนด์นำการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาเป็นใช้นั้น นับว่าเป็นการตอบโจทยที่ท้าทายของยุคปัจจุบันและเหมาะสมกับธรรมชาติด้านการศึกษาของฟินแลนด์อย่างไรก็ดี จากการวิเคราะห์กรณีการจัดการเรียนรู้ของประเทศฟินแลนด์จะเห็นว่า หากเรานำการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาปรับใช้กับบริบทประเทศไทยสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในมิติต่าง ๆ ว่าการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะสามารถเข้ากันกับธรรมชาติด้านการศึกษาของประเทศไทยได้แค่ไหน (Sankhaburarak, 2020)

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้มุ่งประเด็นที่การแข่งขันเพื่อทำคะแนนหรือเกณฑ์การวัดผลทางตัวเลขอย่างที่ผ่านมา แต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนเพื่อความเป็นพลเมืองของโลก (Global Citizen) สถานศึกษาทุกระดับชั้นจะดำเนินการผ่านการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลกนั้น จะมีความเปลี่ยนแปลงไปของความหลากหลายของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของโลก ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ วิกฤตการณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกของเราไม่ว่าเป็นประเทศใดก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกวาดล วิริยะ ที่กล่าวว่า ประเด็นเหล่านั้น จึงสมควรได้รับการอธิบายในห้องเรียนโดยใช้วิธีสอนและการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีส่วนร่วม เน้นไปที่การอภิปราย การตั้งคำถาม การตั้งสมมติฐาน การแสวงหาคำตอบโดยมุ่งเน้นในการที่ผู้เรียนมีความมั่นใจในความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบและมีส่วนร่วมกับสังคมโลกอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมุมมองของการรับผิดชอบร่วมกันระหว่างผู้คนจากประเทศอื่น เชื้อชาติอื่นที่อาศัยอยู่กับเราบนโลกใบนี้ด้วยกัน (Wiriya, 2018) นักการศึกษาเห็นว่าการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม (Justice-Oriented Citizen) ที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีโอกาสในการวิเคราะห์และเข้าจึงการมีส่วนร่วมของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพื่อให้เห็นความไม่ยุติธรรมและความสำคัญของการแสวงหาความยุติธรรมในสังคม

References

- Areekul, C. (2016). bot wichān nangsū : patirūp kānsuksā hai samret rian nāēo mai chāk finlān [Finnish lessons 2.0 what can the world learn from educational change in Finland]. **Journal of MCU Social Development**. 1(3), 107-113.
- Butktanyu, O. (2018). kānrīanrū doī chai prakotkān pen bān phūā kānsāng mummōng bāp ‘ong rūām lāe kān khaothung lōk hāng khwām ching khōng phū rian [Phenomenon based learning for developing a learner’s holistic views and engaging in the real world]. **Education Journal Chulalongkorn University**. 46(2), 348-365.
- Chaiwon, T. & Nugultham, K. (2021). kānchāt kān rianrū doī chai prakottakān pen thān : kānrīanrū bāp burānākān phūā songsoem khwām rū khōng phū rian nai lōk hāng khwām ching [Phenomenon-based learning: Integrated learning for enhancing learner’s knowledge in the real world]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 15(2), 251-263.
- Chanunan, S. (2017). rāngān kān khaorūām prachum wichākān nānā chāt dān sa tem suksā [International symposium on STEM education: ISSUE] sōngphansiphok Na mūāng lāi prathēt finlān [Report on participation in international symposium on STEM education (ISSE 2016) at Lahti in Finland]. **Journal of Education Naresuan University**. 19(1), 329-331.
- Colagrossi, M. (2018). **10 Reasons why Finland’s education system is the best in the world**. **Big think**. Retrieved from: <https://www.weforum.org/agenda/2018/09/10-reasons-why-finlands-education-system-is-the-best-in-the-world>.
- Haag, G. (2022). prachum khwām rūām mū thāng wichākān khōng sūn wichākān winsoē (prathēt Thai) rūām kap mahawitthayalai tūnkū Na sathan ‘ēk ‘ak khōnrāchathutfinlān pracham prathēt Thai ณ. witthayu Krung Thēp [Academic cooperation meeting. Attendees Kitta Hague, Advisor to the Finnish ambassador, and Ari Koski, University of Turku]. **Interview**. February 9, 2022.
- Sahlberg, P. (2016). **Finnish lessons 2.0: What can the world learn from educational change in Finland?** (1) (Translated by Pidchamook, W.). Bangkok: Openworlds.
- Samahito, C. (2019). kānchāt prasopkān kānrīanrū doī chai prakottakān pen thān samrap dek pathommawai [Phenomenon-based learning experience provision in young children]. **Silpakorn University Journal**. 39(1), 113-129.

- Sankhaburarak, S. (2020). *kānphatthana thaksa kānriānrū tham phan kap chīwit čing dūai kānsōṅ bāp prakottakān pen thān rūpbāp kānriānrū čāk finlān* [Development of learning skills in relation to real-life by phenomenon-based teaching is the basis of the Finnish learning model]. *Journal of Chinese Studies Kasetsart University*. 13(1), 61-81.
- Thanalertsomboon, P. (2020). *Positive Learning: thoṭ botriān hāng khwām suk tonbāp kānsuksā čāk finlān* [Positive learning. EEF and the 101 world. Thai education: Turning inequality into equality. Equitable education fund]. Retrieved from: <https://www.the101.world/positive-learning-finland/>
- Vuorinen, K. (2019). *oprom kānphatthana kānsuksā nai mummōṅg nakkān suksā rūām ap sathan ‘ēk ‘ak khōṅrat thūtfīnlān pračham prathēt Thai Na bānphak ēk ‘akrāčhathūtfīnlān pračham prathēt Thai Krung Thēp* [Training for educational development from the perspective of educators]. Lectured by Kaisa Vuorinen, an expert in positive psychology and positive studies.
- Wallin, C. (2018). *čhap krasāe kānsuksā lōk* [Capture world movement in education]. *Education Journal Chulalongkorn University*. 46(4), 520-522.
- Wiriya, P. (2018). *kānnam sanōe kitčhakam kān riān kānsōṅ hētkaṅ lōk nai yuk patčhuban samrap nakriān matthayommasuksā toṅ plāi* [The efficiency study of instructional activities on world current events for senior high school students]. Department of Social Studies Teaching Silpakorn University. Bangkok.